

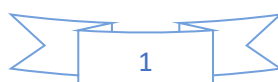
Christian Nissen Spangshus

Aline tipoldeforældre

og deres søskende, nærmeste aner og efterslægt

Kapitel 2

Holstebro 2020



Min mors familie er i høj grad knyttet til Sønderjylland, mens min fars nærmeste forfædre udelukkende er knyttet til Vendsyssel. Jeg er således en blanding af en vendelbo og en sønderjyde. Vendsyssel tegner sig for den skandinaviske del af min DNA-profil, mens Slesvig og Ditmarsken bidrager til den største del af profilen, nemlig den nordvesteuropæisk/britiske del.

Fædrene side. - 4.generation. Familie 18/19

Jens Christian Hendrichsen

og

Karen Marie Christensdatter

samt deres forældre, søskende, børn og børnebørn

Jens Christian Hendrichsen

Min tipoldefar blev født d. 3.januar 1821 i Nørre Tranders, en landsby sydøst for Ålborg centrum, i dag sammenvokset med Ålborg. Sognet lå i Fleskum Herred, Ålborg Amt. I 1844 arbejdede han på hovedgården Børglum Kloster (uvist i hvilken egenskab). Hovedgården lå i Børglum sogn, Hjørring Amt.

Ved datteren, Else Marie Jensdatters, dåb i 1844 er han udlagt som barnefader, dvs. han er ikke gift med moderen, men når datteren ved dåben straks får navnet Jensdatter, skulle man tro, at brylluppet var umiddelbart forestående. Ved folketællingen 1845 i Børglum er han dog stadig registreret som ugift. Ved sønnen, Heinrich Christians, dåb i 1846 i Børglum kirke er han, som i 1844, udlagt som barnefader. Han tjente nu på gården Nielsminde som gartner. Denne gård stammer fra 1820, hvor

den blev bygget på Børglum Mark, nemlig på jord, der var udskilt fra klosterets jord, en såkaldt afbyggergård.

Ved sin død d. 13.april 1903 boede Jens Christian på Nyholmsstrand i Flade sogn. På det tidspunkt nævnes det, at han har været gift med Karen Marie Christensdatter.

Jens Christian Hendrichsens forældre var boelsmand **Hendrich Jakobsen**, f. 1791, og **Kirsten Else Jensdatter**, f. 1789.

Udover Jens Christian havde hans forældre to andre børn:

Jacob Hendrichsen (f. 24.9.1823) og

Marjane Hendrichsdatter (f. 30.1.1826), alle født i Nørre Tranders.

Jakob og Marjane boede sammen med forældrene på et boelsted i Nørre Tranders by ved folketællingen 1840.



Børglum Kloster. - Foto af: [Jensfoto](#), [Børglum kloster](#), [CC BY-SA 3.0](#)

Bygningerne på det tidligere kloster, senere hovedgård, stammer fra 1220. Efter reformationen gav kongen ejendommen i len til adskillige adelsmænd og gejstlige. Børglum Kloster er et firfløjet bygningskompleks, hvoraf klosterkirken udgør en del af nordfløjen. På billedet ovenfor er bygningerne set fra nordvest.

Karen Marie Christensdatter

Min tipoldemor var født i Vrejlev Sogn, Børglum Herred, Hjørring Amt d. 19.januar 1818.

I 1834 boede den 16-årige Karen Marie sammen med sin mor, der da var enke, i Lendestved (Lennestved) i Vrejlev sogn. Moderen (**Zidse** **Stephansdatter**) var inderste og aftægtskone hos sønnen, gårdmand Jens Christensen (f.1804).

Ved datteren, **Else Maries**, fødsel i 1844 boede hun i Børglum sogn. Folketællingen 1845 for Børglum oplyser, at hun da boede som indsidder (inderste) i et hus i Børglum by. Hun blev registreret som ugift, og det nævnes, at hun ernærer sig som spinderske.

Karen Marie fik 2 børn mere: Heinrich Christian (1846) og Christen (1847). Ved Heinrich Christians dåb blev Jens Christian Hendrichsen anført som udlagt barnefader.

Karen Marie Christensdatter afgang ved døden d. 27.4.1899.

Karen Maries forældre var: **Christen Christensen** (ca.1764 – 31.5.1832), gårdmand i Lendestved, Vrejlev sogn, og **Zidse (Zidse, Sidsel) Stephansdatter (Steffensdatter)** (15.6.1780 – 8.1.1839). Zidse var født i Jerslev og døde i Vrejlev. Ægteparret må være flyttet fra Jerslev til Vrejlev mellem 1809 og 1814.

Karen Marie Christensdatter havde følgende søskende:

Jens Christensen, f. i december 1804 på ejendommen Kratteting, nordøst for landsbyen Sterup i Jerslev sogn. I 1834 boede han i bebyggelsen Lendestved i Vrejlev sogn.

Christiane Christensdatter (14.2.1806-3.1.1874). Hun var født i Jerslev, men blev konfirmeret i Vrejlev i 1820. Hun blev gift med Christen Nielsen fra Skærum. De fik 2 børn: Karen og Christen.

Inger Christensdatter, født på Kratteting i Jerslev sogn, i 1807. Dåben fandt sted 26.december 1807, og hun blev konfirmeret i Vrejlev 1822. Ved konfirmationen står at hendes adresse er Riisager i Vrejlev sogn.

Helvig Christensdatter, født på Kratteting i Jerslev sogn i februar 1809 og døbt 25.februar 1809. Hun blev konfirmeret i Vrejlev kirke i 1823.

Krestine Christensdatter (1814-1815), født og død i Vrejlev, knap 7 måneder gammel.

Krestine Christensdatter (f. 18.okt. 1816) født i Vrejlev sogn. Hun blev opkaldt efter sin netop afdøde søster.

Jens Christian Hendrichsen og Karen Marie Christensdatters børn:

Else Marie Jensdatter (19.8.1844 – 7.12.1884) (min oldemor) var født i Børglum sogn, men døde i Frederikshavn. Hun blev gift 25.7.1873 i Frederikshavn med **Thøger Christian Christensen** (14.11.1847 – 13.10.1893), der stammede fra Kvissel i Åsted sogn. Ægteparrets børn var:

Elna Christine Christensen var født i Flade sogn 2.2.1873, altså før vielsen, og derfor blev Thøger Christian registreret som udlagt barnefader. Nu blev lovreglerne om fast efternavn og fælles efternavn for mænd og kvinder efterhånden overholdt. Ved Elna Christines dåb var Thøger Christian Christensen tjenestekarl i Frederikshavn. Derfor flyttede hustru og datter til Frederikshavn, og det skete mellem 1873 og 1875.

Jensine Tomine Christensen blev født i Frederikshavn d. 29.7.1875. Den 1.februar 1880 boede familien på Havnevejen i Frederikshavn. Hun blev gift d. 28.10.1892 med Martinus Christensen (f.10.11.1863 i Skærum).

Theodor Christian Christensen (f. 20.10.1878) (min farfar). – (*Vil blive behandlet i "Mine bedsteforældre", kapitel 1*).

Peter Vilhelm Christensen f. 6.1.1882 i Frederikshavn. Han opholdt sig i Århus i 1901, hvorfra han 21.5.1901 blev frameldt til adressen Pilestræde 14, København. Herfra blev han den 2.8.1901 frameldt til Århus. Den 25.11.1910 blev han i Sct. Knuds Kirke i Odense viet til Anne Sophie Kirstine Hansen Ploug. Ved vielsen var Peter Vilhelm arbejdsmand, og de boede de sammen på adressen Vindegade 129 i Odense midtby. De fik en datter ved navn Edel.

Heinrich Christian Jensen født 15.6.1846 i Børglum sogn udenfor ægteskab. Faderen, Thøger Christensen, arbejdede dengang på gården Nielsminde, der lå nord for Børglum, bygget på jord fra Børglum Kloster. Heinrich blev konfirmeret d. 17.4.1861 i Understed kirke, ca. 8 km sydvest for Frederikshavn. Ved konfirmationen var barnefaderen, Jens Christian Hendrichsen, stadig ansat på Nielsminde. Heinrich blev siden skrædder og boede i Frederikshavn, hvor han også døde, den 14.5.1903. Han giftede sig med Ane Christine Christensen, der overlevede ham og døde den 5.1.1918. Hustruen stammede fra Voer, sydvest for Sæby.

Christen Jensen fødtes 1.september 1847 i Vrejlev sogn. Han døbttes den 20.september.

.....

Vrejlev sogn

Fra Vrejlev sogn stammer også slægten Bastholm, hvoraf Christen Bastholm – via den indgiftede Dyrskjøt-slægt og Vestergaard-slægten fra Åsted - var min tip7-oldefar.

.....



Vrejlev kloster og kirke

[Gunnar Bach Pedersen](#), [Vrejlev Kloster og Kirke](#), als gemeinfrei gekennzeichnet, Details auf [Wikimedia Commons](#)

Vrejlev Kloster fungerede før reformationen som nonnekloster under Præmonstratenserordenen. Efter reformationen blev det kronens ejendom. Som andre klostre ejede dette også store jordområder, så bygningerne og jorden blev omlagt til en hovedgård. - Billedet er taget fra klostergården. Man ser den vestlige del af nordfløjen samt en del af østfløjen.

Småstykker:

Aftægt

Udtrykkene "at være på aftægt", "aftægtsmand", "aftægtsbolig" stammer fra skikken/ordningen om forsørgelse for tidligere ejere af landejendomme, en forpligtelse der påhvilede den nye ejer af ejendommen. Aftægtsforholdet aftaltes enten mundtligt eller ved en skriftlig kontrakt, der endda kunne tinglyses som en byrde på ejendommen, idet det var en forpligtigelse, der påhvilede alle senere ejere af ejendommen. Der kunne indgås aftaler om aftægt med både selvejerbønder og fæstebønder. Skikken er kendt fra begyndelsen af 1600-tallet, men kan være endnu ældre.

Det praktiske formål med aftægten var, at en søn kunne overtage gården, mens faderen stadig var arbejdsdygtig, når det ellers kunne være svært at erhverve en ejendom, især hvis pengene var små. Det gav en fordel ved driften af gården, når den tidligere ejer og hans kone kunne hjælpe til.

Aftægtskontrakten var ofte meget detaljeret. Det blev specificeret, hvilke naturalier, der skulle ydes i årets løb, i hvilke mængder, hvilken kvalitet og på hvilket tidspunkt. Det drejede sig om korn (til maling på møllen) eller brød, kød, æg, mælk, smør, grøntsager, fisk, gryn, kartofler, salt, brænde m.m. Der skulle stilles en bolig til rådighed. Det kunne være ét eller flere værelser eller en selvstændig bolig opført nær gården. Der var som regel også tale om et pengebeløb. Desuden var der gerne en bestemmelse om, at der skulle sørges for en anstændig begravelse. Der var også regler om, hvordan aftægtsydselsen skulle ændres, når den ene ægtefælle døde.

Som hovedregel drejede forholdet sig om aftægt hos en søn eller et andet familiemedlem, men det kunne også være fremmede; eller det blev fremmede, hvis sønnen solgte gården videre – inklusive aftægtsforpligtelsen. Når fremmede kom til, var der ikke altid den samme vilje til at yde de naturalier m.v., der var aftalt. I nogle tilfælde kunne vilkårene for aftægtsfolk være ganske ringe.

I 1891 indførtes aldersrente, og man begyndte at opføre alderdomshjem, hvormed forholdene for de ældre gradvis bedredes, og behovet for forsørgelse fra familiens side mindskedes.

Kilder

Familie 18/19

DanishFamilySearch.dk

Rigsarkivet. Arkivalier online. (sa.dk)

Kirkebøger fra sognene: Børglum, Odense, Vrejlev, Frederikshavn, Nørre Tranders, Flade, Jerslev, Understed, Voer

Folketællinger fra sognene: Børglum, Vrejlev, Frederikshavn, Nørre Tranders

Geodatastyrelsen: Historiske kort på nettet (<https://hkpn.gst.dk/>)

Kort over Lennestved og Hjelm skjærs Jorder beliggende udi Hjørring Amt, Børglum Herred, Wreile Sogn opmaalt 1813 af J.Sørensen.

Kort over en Deel af Børglum Kloster Hovedgaard's Jorder Opmaalt 1800 af Schibsted og copieret 1860 af E.Jacobsen. October 1860.

Børglum Sogn, Børglum Herred, Hjørring Amt. Tegnet 1888 af Søderberg.

Formindret Kort over Vreilev Sogn

Kort over Wreilev Klosters Mark. Opmaalt Aar 1798 af Schibsted.

Google Maps (maps.google.com)

MyHeritage.dk

Ancestry.com

Arkiv.dk

Wikimedia Commons (<https://commons.wikimedia.org>)

Nielsminde. Løkken-Vrå Kommune. September 2005. Udgivet af Nordjyllands Amt (Regionplantillæg nr. 166)

Aftægt på Strandfogedgården. Ejere og aftægtsfolk på Jens Thomsens gård (<http://rubjergknode.dk/fileadmin/archive/PDF-download/Strandfogedgaarden-pdf/aftaegts-folder.pdf>)

Politiets registerblade 1901

Salmonsens Konversationsleksikon. 2.udgave. 1915-1930

Johansen, Hans Chr.: Folk og produktion på fynske gårde gennem to århundreder (Historie/Jyske Samlinger. 17. 1987. S. 351-386)

Knudstorp, Anette: Bondevennerne, bonden og fæstesagen. S. 143-164 (<https://tidsskrift.dk/lab0/article/view/26130>)

Nørgaard, Hans: Aftægt (<https://fynhistorie.dis-danmark.dk/node/6185>)

Børglum Kloster. Udarbejdet af Vendsyssel Historiske Museum (Kulturmiljø, nr.29. S. 696-702)

Kulturen mellem kyst og land. Hjørring Kulturarvskommune, 2006/07. Hjørring, 2008. 53 s.

Klitgaard, C.: Børglum Kongsgaard. S. 139-148

(<https://tidsskrift.dk/historiejyskesamling/issue/view/4467>)

Anenumre for direkte aner, der er nævnt i denne artikel:

32.33.34.35.36.37.38.39.40.41.42.43.44.45.46.47./ 48.49.50.51.52.53.54.55.56.57.58.59.60.61.62.63

16.17.18.19.20.21.22.23 / 24.25.26.27.28.29.30.31

8.9.10.11 / 12.13.14.15

4.5 / 6.7

2.3

1